

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se
Rektorn vid Oxelbergsskolan
elisabeth.persson@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Oxelbergsskolan
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Oxelbergsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Oxelbergsskolan besöktes av Skolinspektionen den 14 maj 2013.

Fakta om skolan

Oxelbergsskolan är belägen i stadsdelen Oxelbergen i Norrköpings kommun. På skolan går sammanlagt 193 elever fördelade på förskoleklass och årskurs 1–6. Skolan har ett fritidshem i vilket 115 elever är inskrivna. Till skolan hör verksamheten Paviljongen, en kommungemensam särskild undervisningsgrupp för elever inom autismspektrat.

Skolan är organiserad i fem arbetslag, ett för förskoleklass och årskurs 1, ett för årskurs 2–3, ett för årskurs 4–6, ett för Paviljongen och ett för fritidshemmet. Fritidspedagogerna bildar ett eget arbetslag men ingår även i arbetslagen som avser förskoleklass och årskurserna 1–6. Ledningsgruppen består av arbetslagledare från varje arbetslag samt rektor.

Av skolans egen resultatsammanställning avseende måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen/kunskapskraven för årskurs 3 framgår att år 2012 nådde 91 procent av eleverna de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnena svenska, matematik och natur- och samhällsorienterande ämnen. Av sammanställningen avseende årskurs 5 åren 2008, 2009 och 2011 framgår att en hög andel av eleverna (mellan 94 till 100 procent) nådde målen/kunskapskraven i de flesta ämnen. Enda undantaget är ämnet engelska där andelen var något lägre. För år 2010 finns inga resultat redovisade. I årskurs 6 år 2012 har andelen elever som uppnått de kunskapskrav som lägst ska uppnås minskat i alla ämnen i förhållande till årskurs 5 föregående år. Som exempel kan nämnas ämnet engelska där 72 procent av eleverna i årskurs 6 nådde kunskapskraven jämfört med 89 procent i årskurs 5 året innan.

Helhetsbedömning

Oxelbergsskolans elever har tidigare, enligt skolans sammanställning, i hög grad nått de nationella målen/kunskapskraven. År 2012 har emellertid dessa resultat försämrats. Även om skolan bedriver ett visst systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla kvaliteten på utbildningen måste detta arbete utvecklas så att även elevernas kunskapsresultat i förhållande till kunskapskraven utvärderas och analyseras. Att så sker är av vikt eftersom detta är en grundförutsättning för prioritering av åtgärder för ökad måluppfyllelse. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att brister avseende systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till målen även konstaterades i Skolverkets inspektionsbeslut den 6 maj 2008 (dnr 53-2007:1393).

För att öka måluppfyllelsen för skolan som helhet behöver även kvalitetsarbetet avseende fritidshemmets verksamhet utvecklas. Även om fritidshemmets personal har påbörjat ett visst utvecklingsarbete i syfte att upprätta en verksamhetsplanering utifrån de nationella målen saknas ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå med inriktning mot de nationella målen.

Oxelbergsskolan arbetar aktivt med att förebygga och motverka kränkande behandling. Det finns emellertid en osäkerhet bland personalen i vilka fall uppgifter om kränkande behandling ska anmälas till rektor. Skolan behöver därför utveckla och tydliggöra rutinerna avseende detta för att säkerställa att alla fall där en elev anser sig ha blivit kränkt anmäls.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Säkerställa att disciplinära åtgärder dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att skolans rutiner avseende personalens anmälningsskyldighet till rektor vid kränkande behandling är tydliga och motsvarar författningarnas krav.
- Säkerställa att skolans olika verksamheter synliggörs i planen mot kränkande behandling och att planen innehåller en redovisning av föregående års insatser.

Motivering

Disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får enligt särskilda bestämmelser i skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. I grundskolan får en lärare till exempel visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. En sådan disciplinär åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Dokumentationen av disciplinära åtgärder utgör ett stöd i arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero bland annat genom att utgöra ett underlag för att kunna avgöra när stödåtgärder ska sättas in samt ge berörda parter en möjlighet till insyn. Dokumentationen av disciplinära åtgärder vid skolan ska ske på ett lämpligt och användbart sätt. Enligt Skolinspektionen behöver en skolenhet rutiner för hur detta ska ske.

Av intervjuer med lärare på skolan framgår att det förekommer att elever utvisas från undervisningslokalen. Dokumentation av sådan åtgärd sker i de fall situationen inbegriper fysiska eller verbala kränkningar. I övriga fall förekommer ingen dokumentation. Enligt rektor finns inga rutiner framtagna på skolan angående dokumentation av disciplinära åtgärder.

Skolinspektionen konstaterar att disciplinära åtgärder som lärare vidtar i form av utvisning ur undervisningslokalen inte dokumenteras enligt författningarnas krav.

Anmälningsskyldighet

Av skollagen framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där elever anser sig kränkta. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att det inte ska göras någon värdering av hur allvarlig händelsen är innan den anmäls till rektor eller huvudman.

Rektorn har uppgett att det finns rutiner för anmälan av kränkande behandling och att blanketter för detta finns i varje klassrum. Enligt rektorn är personalen informerad om att i princip alla uppgifter om kränkningar ska anmälas. Enligt lärarna skrivs händelserapport främst i de fall där föräldrarna kontaktas och inte när det handlar om "vardagligt gruff". Lärarna ger uttryck för en osäkerhet i vilka fall anmälan till rektor ska göras eller inte och hur bedömningen av om en elev anser sig ha blivit kränkt ska ske. Någon lärare menar att i vissa fall kan det vara något eleverna bara säger utan att mena det och i andra fall kan det vara elever som inte kan eller vill uttrycka att de blivit kränkta. Lärare uppger vidare att det är viktigt att försöka väga händelser som inträffat mot den kännedom de har om barnen och att om händelsen reds ut och inte upprepas är det i vissa fall onödigt att skriva en händelserapport. I skolans plan mot kränkande behandling framgår det av rutinbeskrivningen vid kränkande behandling att enbart upprepade eller allvarligare former av kränkningar ska dokumenteras i en händelserapport. Samtidigt anges i planen, under avsnittet ansvarsfördelning, att personalen, vid upptäckt av att någon utsätts för kränkande behandling, omgående ska anmäla detta till rektorn.

Vid en sammantagen bedömning anser Skolinspektionen att skolenheten saknar tydliga rutiner för vad som gäller avseende personalens anmälningsskyldighet vid kränkande behandling, vilket innebär en risk för att inte samtliga fall där en elev anser sig ha blivit kränkt anmäls till rektor.

Planen mot kränkande behandling

Som en del i skolans målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska vidare innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Av Skolverkets allmänna råd enligt ovan

framgår att planen kan ses som en dokumentation av det arbete och de rutiner som upprättats och tydliggör och stärker därmed arbetet mot kränkande behandling samt ökar delaktigheten. Av allmänna råden framgår vidare att planen ska avspegla och utgå från förhållandena i varje enskild verksamhet.

I Oxelbergsskolans plan mot kränkande behandling anges att planen gäller för skolans alla verksamheter. De olika verksamheterna synliggörs dock inte i planen och av innehållet framgår inte hur hänsyn tagits till de olika verksamheternas specifika förhållanden och förutsättningar, till exempel vad gäller fritidshemmet och Paviljongen. Enligt personal i fritidshemmet har ingen representant från fritidshemmets arbetslag deltagit i arbetet med planen och det har heller inte skett någon särskild kartläggning avseende fritidshemmets verksamhet. Av planen framgår heller inte vilka förebyggande åtgärder som vidtagits föregående år.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolans plan mot kränkande behandling inte helt motsvarar författningarnas krav.

Författning

5 kap. 3, 6, 7 och 24 §§ skollagen

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som har behov av det.
- Säkerställa att det av åtgärdsprogrammen framgår hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Studiehandledning på modersmål

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) med kommentarer för utbildning av nyanlända elever betonas vikten av att skolan medvetet arbetar med att underlätta den nyanlända elevens lärande i alla ämnen.

Av intervju med rektor framkommer att det finns en elev på skolan som inte ges studiehandledning på modersmålet trots att eleven har behov av detta.

Skolinspektionen konstaterar därmed att inte alla elever som har behov av studiehandledning på modersmålet får detta.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats på Oxelbergsskolan. Av åtgärdsprogrammen framgår vilka behoven är och hur de ska tillgodoses. Det framgår av tillsynen att åtgärdsprogrammen följs upp och utvärderas. Dock saknas information i åtgärdsprogrammen om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet fattas.

Enligt Skolinspektionens bedömning utformas därmed inte åtgärdsprogrammen i enlighet med vad som anges i skollagen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå omfattar uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i förhållande till kunskapskraven.
- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå beträffande fritidshemmet, som består i planering, utvärdering och utveckling av verksamheten, med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras på skolenhetsnivå.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Utgångspunkten för det systematiska kvalitetsarbetet är alltid att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. I kvalitetsarbetet måste därmed skolans olika resultat följas upp och analyseras. Av de allmänna råden framgår vidare att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är

tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Detta innebär bland annat att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet måste systematiseras och sammanställas så att analyser kan genomföras.

Kunskapsresultaten

På Oxelbergsskolan bedrivs ett visst systematiskt kvalitetsarbete avseende grundskoleverksamheten där prioriterade utvecklingsområden identifieras utifrån olika former av utvärderingar, bland annat genom ett webbaserat kvalitetsverktyg. Innevarande år har de prioriterade områdena varit arbetsro, gemensamma normer och regler, skriftliga omdömen och IUP samt bedömning och betygssättning. Skolan har också lagt stor vikt vid att utveckla Paviljongens verksamhet.

Det finns emellertid brister vad gäller utvärdering och analys av kunskapsresultaten på enhetsnivå. Enligt rektor har uppgifter om elevernas kunskapsresultat samlats in från och med våren 2012. Resultaten är dock inte sammanställda på enhetsnivå och är heller inte underlag för någon övergripande analys. Kunskapsresultaten används enligt rektor i dagsläget främst som ett stöd i elevhälsoteamets arbete med att identifiera vilka elever som är i behov av särskilt stöd.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete på enhetsnivå vad gäller utvärdering och analys av elevernas resultat i förhållande till kunskapskraven.

Fritidshemmet

Det krav på systematiskt kvalitetsarbete som anges i skollagen innebär att även fritidshemmets verksamhet måste planeras, följas upp, utvärderas och utvecklas i förhållande till de nationella målen. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:35) med kommentarer för kvalitet i fritidshem anges att kvalitet i fritidshem inte kan bedömas på samma sätt som i skolan eftersom det saknas fasta kunskapsmål och prestationskrav för elever i fritidshemmet. Resultat och måluppfyllelse i denna verksamhet handlar istället om verksamhetens kvalitet i förhållande till de nationella målen. Kvalitet i denna bemärkelse kan exempelvis vara i vilken mån fritidshemmet kompletterar skolan innehållsmässigt, i vilken grad verksamheten gynnar sociala kontakter mellan barn och mellan barn och vuxna och hur väl fritidshemmet stimulerar elevernas utveckling och lärande utifrån deras behov och förutsättningar.

Genom intervjuer med rektor och personal i fritidshemmet framkommer att det inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete avseende fritidshemsverksamheten med inriktning mot de nationella målen. Personal i fritidshemmet uppger i intervjun att man utvärderar mindre delar av verksamheten, som till exempel aktiviteter under lovveckor och ansvarsområden som föräldrakontakt och måltidssituationer, men att det inte sker någon utvärdering eller analys av verksamheten på enhetsnivå i förhållande till läroplanens mål. Enligt personalen har fritidshemsverksamheten heller inga egna prioriterade mål för innevarande läsår. Även av rektors uppgifter framgår att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete. Rektor uppger emellertid att personalen för närvarande deltar i nätverksträffar med andra fritidshem i syfte att utarbeta en övergripande verksamhetsplanering.

Skolinspektionen konstaterar att det vid tidpunkten för tillsynen inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå i förhållande till fritidsverksamhetens resultat- och måluppfyllelse.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Rut Hård af Segerstad och Sofia Lindstrand.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Camilla Landgren
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).